Lahti

Viranhaltijapäätös

Lahden kaupunki, Kaupunkisuunnittelu

Yleiskaavoittaja Sanna Suokas, 044 769 8640

Päätöspäivämäärä 11.11.2026

Asianumero 3801/2026

Poikkeamislupa 398-2026-290

Hakija

Rakennuspaikka

532-403-11-15

Kuusistontie 15

15560 NASTOLA

Osayleiskaava

MA Maisemallisesti arvokas peltoalue

Asian vireilletulo

20.01.2026

Toimenpide

Poikkeamislupa

AKL 42-43 § rakentaminen vastoin yleiskaavamääräyksiä. AKL 72 § poikkeaminen rannan suunnittelutarpeesta. Rakentaminen ilman suoraan rakentamiseen oikeuttavaa kaavaa. RakL 17 § rakentaminen vastoin rakennusjärjestyksen määräyksiä.

Saunan rakentaminen ranta-alueelle, osayleiskaavan maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle (MA).

Luvan rakennus	Kokonaisala	Kerrosala	Tilavuus
1	25.0	25.0	84.0

Päätös

Hylätty

Päätän hylätä poikkeamislupahakemuksen. Hakemuksen mukainen rakentaminen ei täytä RakL 57 § mukaisia edellytyksiä poikkeamiselle.
Hankkeelle ei myönnetä poikkeamista AKL 72 §:n mukaisesta ranta-alueen suunnittelutarpeesta, yleiskaavamääräyksistä (AKL 42-43 §), eikä rakennusjärjestyksen määräyksistä (RakL 17 §) koskien rakennuksen etäisyyttä naapurista sekä yksityisestä tiestä ja terassin pinta-alasta.

Perustelut

Hakemus koskee 25 kerrosala-m^2 suuruinen saunan rakentamista ranta-alueelle sijoittuvalle maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle (MA). Rakennustoimenpide on tehty ennen luvan hakemista.

Hakijan perustelut
Rakennus sijoittuu 15 m etäisyydelle Immilänjoesta. Etäisyys naapurin rajaan on 2 m. Vanha sauna muutetaan puuvarastoksi. Vanhaa saunaa ei voi käyttää alkuperäiseen käyttöön, sillä hormi on heikossa kunnossa.

Kaavatilanne
Alueella on voimassa Uudenkylän osayleiskaava. Kiinteistö sijaitsee osittain loma-asuntoalueella (RA) ja osittain maisemallisesti arvokkaalla peltoalueella (MA). Saunarakennus sijoittuu MA-alueelle, jonka kaavamääräyksen mukaan alueiden säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan maatilojen talouskeskuksien yhteyteen. Peltojen metsittäminen vaatii maisematyöluvan. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 72 §:n (nykyään alueidenkäyttölaki, AKL 72 §) nojalla alueella on 200 metrin levyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella ranta-alueella muu kuin MRL 72 § 3 mom. (nykyään AKL 72 § 3 mom.) rakentaminen kielletty.

Lisäksi kiinteistö sijaitsee kyläkuvallisesti arvokkaalla alueella. Kaavamääräyksen mukaan uudisrakentamisen tulee muodostaa olemassa olevien rakennuksien kanssa yhtenäinen kokonaisuus. Uudisrakennusten tulee sopeutua koon, korkeuden, kattomuotojen ja-kaltevuuden, julkisivun mittasuhteiden ja pintojen, ovien, ikkunoiden, rakennusaineiden, värityksen ja kattamisaineiden sekä yksityiskohtien puolesta

ympäristön rakennuksiin. Alue on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, sekä maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Asianosaisten kuuleminen
Hakija on kuullut osan naapureista ja kaupunki osan. Hakemuksesta on jätetty kolme huomautusta. Huomautuksissa tuodaan esiin saunan rakentaminen ennen lupaprosessia ja ilman naapurien kuulemista. Uuden rakennuksen katsotaan soveltuvan huonosti kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön. Saunan katsotaan olevan keskeisellä ja suojattomalla paikalla eli se hallitsee ja kiinnittää huomion jokirannan maisemanäkymässä. Sauna on noussut luvatta maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle ja jokimaisemaan, josta on välitön näköyhteys viereiseen pihapiiriin. Myöskään jokialueelle rakennettua suurikokoista laituria ei pidetä maisemaan sopiva. Huomautuksissa on myös tuotu esiin, ettei vanhaa saunaa ole purettu.

Hakijan vastine (tiivistetty)
Hakijan on antanut huomautuksiin vastineensa, jossa tuodaan esiin seuraavia asioita. Tila on ostettu 1990-luvulla. Tila oli ollut pitkään vailla hoitoa. Rantaniitty oli pusikoitunut, eikä aluetta ole käytetty peltona yli 60 vuoteen. Saunaa tarvittiin, koska vanha huonokuntoinen sauna on ollut lämmityskiellossa jo pitkään. Hakemusasiakirjoissa mahdollisesti oleva virheellinen tieto vanhan saunan purkamisesta ei ole ollut tarkoituksellinen. Vanha rakennus on edelleen paikallaan ja toimii nykyisin liiterinä. Uusi, kooltaan maltillinen sauna sijoittuu rantaviivan suuntaisesti. Paikka valittiin myös käytännöllisyys huomioon ottaen. Mittavien pohjatöiden jälkeen rakennukselle saatiin turvallinen ja vakaa perustus. Samalla tontilta poistettiin huonokuntoisia ja yli-ikäisiä puita, mikä paransi myös näkyvyyttä Kuusistontielle. Uusi laituri on tehty ennen kaikkea käytännön tarpeisiin. Pehmeän mutapohjan vuoksi se helpottaa turvallista kulkua veteen. Tontille tehdään vielä istutuksia, jotka täydentävät kokonaisuutta ja auttavat rakennusta sulautumaan ympäristöön.

Pitkään samanlaisena säilynyt maisema on monelle tärkeä ja siihen liittyy muistoja,

myös hakijoille. Maisema kuitenkin muuttuu ajan myötä luonnollisestikin. Hakijoiden mielestä on valitettavaa, että naapureiden kuuleminen tapahtui vasta tässä vaiheessa. Hakijat ovat toimineet sen tiedon varassa, että hankkeen lupa-asiat olivat asianmukaisesti hoidossa, eikä tarkoituksena ole ollut sivuuttaa naapureita tai toimia viranomaismenettelyjen vastaisesti.

Lausunnot (tiivistetty)
Kaupunkisuunnittelu/Maisema-arkkitehti on antanut ehdollisen lausunnon. Syksyllä 2026 tehdyn maastokatselmuksen perusteella saunarakennus on jo toteutettu, eikä rakennuksen ympäristöä ole maisemoitu. Rakennus näkyy maisemassa voimakkaasti sekä lähi- että kaukomaisemassa, myös vastarannalta tarkasteltuna. Erityisesti terassirakenteet kiinnittävät huomiota avoimessa maisemassa. Varsinainen rakennus soveltuisi mittakaavaltaan ympäristöönsä kohtuullisesti, mutta laajat terassialueet muuttavat rakennuksen luonnetta perinteisestä rantasaunasta vapaa-ajan asutusta muistuttavaksi kokonaisuudeksi. Maisemavaikutusten kannalta ongelmallisimpia ovat juuri terassirakenteiden laajuus ja näkyvyys. Myös rakennuksen etupuolelle muodostunut laaja sorapintainen piha-alue erottuu avoimessa kulttuurimaisemassa ympäristöönsä nähden vieraana elementtinä.

Immilänjokeen rakennettu laituri pyrkii toistamaan alueella ennestään olevien laiturien ilmettä mutta vaikuttaa maiseman mittakaavaan nähden ylimitoitetulta. Laiturin ympäristön maisemoinnilla on mahdollista lieventää sen maisemavaikutuksia. Saunarakennuksen maisemavaikutuksia on mahdollista vähentää ympäristön huolellisella maisemoinnilla. Maisemapellon suuntaan tulee istuttaa alueelle luontaista pensas- ja rantakasvillisuutta, esimerkiksi pajulajeja. Lisäksi sorapintaisten alueiden laajuutta tulee vähentää ja korvata niitä niitty- ja rantakasvillisuudella. Pelkkä maisemointi ei kuitenkaan täysin poista terassialueiden aiheuttamaa maisemallista haittaa, minkä takia terassirakenteet tulisi poistaa, jotta rakennus soveltuu alueen kulttuurimaisemaan paremmin.

Lahden museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo on antanut kielteisen lausunnon. Kiinteistö kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun

kulttuuriympäristöön kohdenimellä Immilän myllymäki (MARY 2024). Alue on myös Lahden rakennetun kulttuuriympäristön päivitysinventoinnissa (2024) todettu maakunnallisesti arvokkaaksi. Pinta-alaltaan 25 m^2 kokoinen, tehdasvalmisteinen ja julkisivuiltaan lamellihirsinen saunarakennus on jo toteutettu. Rakennus on sijoitettu näkyvälle paikalle Immilänjoen varteen. Museolle toimitettujen valokuvien mukaan rakennus näkyy hyvin myös kaukomaisemassa. Hakijan kirjoittaman vastineen mukaan rakennuksen perustamiseksi on tehty mittavat pohjatyöt, mikä on aiheuttanut merkittävää maanmuokkausta. Suunnittelualueen sijoittuessa maakunnalliselle arvoalueelle prosessissa olisi tullut pyytää lausunto alueelliselta vastuumuseolta. Museon näkemyksen mukaan uudisrakennus terassirakennelmineen ei rakennustyyppinä sovellu Immilän maaseutumaiseen rakentamistapaan. Alueen maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvojen sekä maisemallisesti arvokkaan peltoalueen kaavamääräyksien pohjata alueellinen vastuumuseo ei puolla poikkeamisluvan myöntämistä.

Lahden ympäristöpalvelut eivät ole jättäneet lausuntoa jätevesijärjestelmään liittyen, koska hakemusta ei ole täydennetty pyydetyillä lisätiedoilla.

Lausuntojen tiivistelmissä ei ole toistettu alueen kaavamerkintöjä ja -määräyksiä niiden tullessa ilmi päätöksessä toisaalla.

Tutkinta ja päätöksen perustelut

Saunan rakentaminen ei vaadi rakentamislain (RakL) 42 §:n mukaan rakentamislupaa saunan kerrosalan ollessa alle 30 m^2. Saunan rakentaminen vaatii kuitenkin poikkeamisluvan rakennuksen sijoittuessa rakennuspaikan ulkopuolelle, ranta-alueelle, jolla ei ole osoitettu rakennusoikeutta. Hakijaa on ohjeistettu poikkeamisluvan tarpeesta ennen saunan rakentamista puhelimitse. Hakemuksen mukainen sauna on rakennettu ennen luvan hakemista kaavan mukaiselle maisemallisesti arvokkaalle peltoalueelle (MA) syksyllä 2025. Sauna sijaitsee ranta-alueella. Saunan rakentaminen vaatii poikkeamisluvan alueidenkäyttölain (AKL) 72 §:n mukaisesta ranta-alueen suunnittelutarpeesta, sekä rakentamisesta vastoin yleiskaavan määräyksiä (AKL 42-43 §). Lisäksi rakentaminen vaatii poikkeamisluvan rakennusjärjestyksen määräyksistä

(Rakentamislaki, RakL 17 §) koskien rakennuksen etäisyyttä naapurista sekä yksityisestä tiestä ja terassin pinta-alasta.

Rakentamislain 57 §:n mukaan kunta voi erityisestä syystä myöntää luvan poiketa alueidenkäyttölaissa (AKL) säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamislaissa (RakL) säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta. Poikkeamisluvan myöntämisen mahdollisuus ei kuitenkaan koske kelpoisuusvaatimuksia, tonttijakoa, maisematyöluvan tarvetta ja edellytyksiä eikä RakL 46 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyjä asemakaavan laatimista koskevia sijoittamisen edellytyksiä suunnittelutarvealueella. Poikkeamisluvan voi myöntää muista sijoittamisen edellytyksistä suunnittelutarvealueella. Poikkeamislupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos se:
1)aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
2)vaikeuttaa luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista;
3)vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista;
4)johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Alueella on voimassa Uudenkylän osayleiskaava ja hakemuksen mukaiselle kiinteistölle on osoitettu kaavassa lomarakentamisen rakennuspaikka (RA) Kuusistontien länsipuolelle. Kiinteistön Kuusistontien itäpuoli, joen varteen sijoittuva alue on osayleiskaavassa osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA), jolla muu kuin AKL 72 §:n 3 mom. mukainen rakentaminen on kielletty. Lisäksi alue on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. AKL 72 §:n mukaan vesistön ranta-alueeseen kuuluvalle rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennuskohdetta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämistä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Uudenkylän osayleiskaava ohjaa rantarakentamista AKL 72 §:n mukaisesti RA, A-1 ja AM-alueilla. MA-alueella ei ole rakennusoikeutta, eikä MA-alueelle voida luvittaa rakentamista suoraan Uudenkylän osayleiskaavan perusteella.

AKL 72 § 3 mom. mukaan rannan rakennuskielto ei koske:
1)maa- ja metsätalouden tai kalatalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista;
2)maanpuolustuksen tai rajavalvonnan tarpeisiin tapahtuvaa rakentamista;
3)merenkulun tarpeisiin tapahtuvaa rakentamista;
4)olemassa olevan asuinrakennuksen kanssa samaan pihapiiriin kuuluvan talousrakennuksen rakentamista; eikä
5)olemassa olevan asuinrakennuksen korjaamista tai vähäistä laajentamista.

Kaavan mukaisen lomarakennuspaikan (RA) pinta-ala on reilut 3100 m^2, jolloin rakennuspaikan rakennusoikeus on kaavamääräyksen mukaisesti 200 kerrosala-m^2. Rakennuspaikalla on käyttämätöntä rakennusoikeutta. Rakennuspaikalla on kaavan mukaiset neljä erillistä rakennusta. Kiinteistöllä on mahdollisuus korjata vanha sauna tai korvata se uudella rakennuksella kaavan mukaisella rakennuspaikalla. Rakentamisessa tulee kuitenkin huolehtia siitä, ettei kaavamääräyksen mukaista rakennuksien enimmäismäärää ylitetä. Kaavan maisemallisesti arvokkaalla peltoalueella (MA) ei ole rakennusoikeutta ja sillä on kaavamääräyksen mukaan muu kuin AKL 72 §:n 3 mom. mukainen rakentaminen kielletty. AKL 72 §:n 3 mom. kohtaa 4) ei voida käyttää perusteena saunan rakentamiselle rakennuksen sijoittuessa pihapiirin ja kaavassa osoitetun rakennuspaikan ulkopuolelle.

Rakennuksen pohjapiirustuksen mukaan rakennuksen varustelu vastaa vapaa-ajan asuntoa keittiövarustelun vuoksi. Saunarakennuksen pinta-alasta yli puolet tulisi liittyä rakennuksen pääkäyttötarkoitukseen, eikä saunassa saa olla keittiötä.

Saunan rakentamisen lisäksi rakennushankkeeseen liittyy mittavat maastotyöt ja laiturin rakentaminen. Lisäksi saunan yhteyteen on rakennettu laaja terassialue, jota ei ole esitetty hakemuksen mukaisissa piirustuksissa. Rakennusjärjestyksen määräyksen mukaan rakennukseen liittyvät, yli 0,5 m korkeat kattamattomat terassit ja katokset saavat olla laajuudeltaan enintään 50 % rakennuksen pohjapinta-alasta. Lupapiirustuksissa esitetty katettu terassi täyttää määräyksen ja laaja kattamaton terassi ylittään määräyksen. Maisema-arkkitehdin lausunnossa on erityisesti kiinnitetty huomiota laajan terassialueen maisemavaikutuksiin. Lahden museot ei puolla

poikkeamisluvan myöntämistä ylipäätänsä rakentamisen sijoittuessa maisemallisesti ja rakennetun kulttuurihistorian kannalta arvokkaalle alueelle. Hakemuksessa ei ole esitetty sellaista erityistä syytä, jonka perusteella rakennuksen sijoittaminen rakennuspaikan ulkopuolelle, maisemallisesti ja rakennetun kulttuurihistorian kannalta arvokkaalle alueelle tulisi myöntää yleiskaavan määräyksien vastaisesti.

Rakennusjärjestyksen määräyksen mukaan rakennuksen etäisyys toisen omistamasta tai hallitsemasta maasta ja yksityisen tien alueesta on oltava yhtä suuri kuin rakennuksen korkeus, kuitenkin vähintään 4 metriä. Rakennus on rakennettu kahden (2) metrin päähän kiinteistörajasta ilman naapurin kirjallista suostumusta. Lisäksi rakennus sijaitsee vain kolmen (3) metrin päässä yksityistien reunasta. Saunarakennuksen tulee sijoittua vähintään 15 metrin päähän rantaviivasta. Rantaetäisyys on saatu täytettyä rikkoen muutoin rakennusjärjestyksen etäisyysvaatimuksia. Rakennuksen sijainnille ei ole saatu suostumusta naapurikiinteistön omistajalta, eikä yksityistien osakkailta.

Hakemuksessa ei ole esitetty sellaista erityistä syytä, jonka vuoksi poikkeaminen tulisi myöntää. Hakemuksen mukainen rakentaminen ei täytä RakL 57 § mukaisia edellytyksiä poikkeamiselle. Aiottu rakentaminen aiheuttaa haittaa kaavan toteuttamiselle ja alueiden käytön muulle järjestämiselle. Lisäksi se vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista ja aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia maisemaan.

Lausunnot ja käsittelyt

Kaupunginmuseo 24.08.2026, Kieltävä
Maisema-arkkitehti 26.08.2026, Ehdollinen

Asiakirjat ja selvitykset

Selvitys siitä että hakija hallitsee rakennuspaikkaa
Valtakirja
Pääpiirustukset

Selvitys naapurien kuulemisesta

Hakijan vastine

Toimivallan peruste

Lahden kaupungin hallintosääntö 2026/17. Kaupunkiympäristön toimivaltataulukko:

Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus

Suunnittelujohtajan delegointipäätös 27.3.2026 § 47

Sovelletut oikeusohjeet

RakL 57, 64, 67, 70, 186, 187 §

Julkaisupäivä

12.11.2026

Nähtävilläolopaikka

Lahden kaupungin yleinen tietoverkko www.lahti.fi

Päätöksestä perittävä kunnan hyväksymän taksan mukainen lupa- ja valvontamaksu

577.50 euroa

Muutoksenhaku

Hallintovalitus

VALITUSOSOITUS, poikkeamislupa ja erillinen sijoittamislupa

Valitusoikeus poikkeamisluvasta sekä rakentamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 180 §)

Valitusoikeus poikkeamisluvasta sekä rakentamisluvasta, johon sovelletaan suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä, on:

1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;
2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
3) sillä, jonka asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke voi huomattavasti vaikuttaa;
4) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
5) kunnalla;
6) naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
7) muulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Valitusoikeus on lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos rakentamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Valitusoikeus rakentamisluvasta (RakL 179 §)

Valitusoikeus rakentamisluvasta asemakaava-alueella, asemakaava-alueen ulkopuolella sijaitsevaan sellaiseen rakennuspaikkaan kohdistuvasta rakentamisluvasta, johon ei sovelleta suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä, sekä erillisellä päätöksellä ratkaistavasta sijoittamisluvasta näillä alueilla on:

1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;
2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
4) kunnalla;
5) naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;

6) museoviranomaisella, jos päätös koskee valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävää suojeltua rakennuskohdetta.

Valitusoikeus on lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos rakentamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Jos rakentamisluvan mukainen rakentaminen merkitsee purkamislupaa edellyttävän valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävän rakennuksen purkamista, valitusoikeus rakentamisluvasta on myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
029 56 42210
faksi 029 56 42269
hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Päätöksen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan kuulutuksen julkaisemisesta viranomaisen verkkosivuilla.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasi-an vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta (tuomioistuinlaitoksen sivusto).